

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

**Методичні вказівки
до виконання курсової роботи
з дисципліни
«Фінанси, гроші та кредит»**

напряму підготовки «Менеджмент»

Одеса 2014

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

**Методичні вказівки
до виконання курсової роботи
з дисципліни
«Фінанси, гроші та кредит»**

напряму підготовки «Менеджмент»

Затверджено на засіданні
методичної комісії
еколого-економічного
факультету
Протокол № 5 від " 31" 01. 2014 р.

Одеса 2014

Методичні вказівки до виконання курсової роботи для студентів II курсу денної та заочної форми навчання з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» за напрямом підготовки «Менеджмент».

Укладач: ст. викладач Тонконога І.В., ас. Карастойка О.А. Одеса, ОДЕКУ, 2014 р., 30 с., укр. мова.

Відповідальний редактор: Ковальов В.Г., д.е.н., проф., зав. кафедри менеджменту природоохоронної діяльності

З М І С Т

Передмова	5 стор.
1. Мета курсової роботи	6 стор.
2. Зміст курсової роботи	7 стор.
3. Тематика курсової роботи	9 стор.
4. Орієнтовний зміст курсової роботи	11 стор.
5. Методичні вказівки і завдання для виконання практичної частини курсової роботи	12 стор.
6. Рекомендована література	16 стор.
7. Організаційні аспекти по виконанню курсової роботи	18 стор.
Додаток 1. Зразок титульного аркуша курсової роботи	19 стор.
Додаток 2. Вимоги до оформлення текстової частини та ілюстративно-графічного матеріалу курсової роботи	20 стор.
Додаток 3. Оформлення використаних джерел	24 стор.
Додаток 4. Зразок оформлення заяви на затвердження теми курсвої роботи	26 стор.

Передмова

Дисципліна "Фінанси, гроші та кредит" - це навчальна дисципліна, що входить до циклу професійно-орієнтованої підготовки, по якій відбувається підготовка бакалаврів за напрямом «Менеджмент». Навчальним планом передбачається виконання курсової роботи з даної дисципліни студентами денної форми навчання на 2 курсі протягом 3 семестру та заочної форми навчання на 2 курсі протягом 4 семестру.

Під час виконання курсової роботи студенти набувають практичні навички роботи з нормативно-законодавчими актами, статистичними даними, вітчизняною та іноземною літературою в галузі фінансової політики держави, податкової системи, державного бюджету, фондового ринку, страхування, грошового обігу, кредиту, банківської діяльності.

В сучасних умовах фінанси, гроші та кредит відіграють важливу роль у забезпеченні процесу розширеного відтворення. На їх використанні базується більшість економічних інструментів господарювання: ціноутворення, фінансова система, податки, інвестиційна діяльність, розрахунково-платіжні відносини, страхування тощо. З урахуванням закономірностей функціонування фінансів, грошей та кредиту формується економічна політика держави, відбувається ринкове регулювання всіх сфер економічного життя суспільства.

Виконання курсової роботи дозволяє студентам з'ясувати роль фінансів в економічній перебудові суспільства, правильно розуміти закономірності у сфері фінансових відносин держави та суб'єктів господарювання, визначити сукупність заходів щодо забезпечення використання фінансів як важелів економічної політики держави, виробити логіку аналітичного підходу до оцінювання стану фінансової, грошової та кредитно-банківської систем як на рівні держави, так і світового простору, а також вибирати найбільш ефективні методи кредитних взаємовідносин між підприємствами та банківськими установами.

1. Мета курсової роботи

Метою курсової роботи з дисципліни "Фінанси, гроші та кредит" є закріплення одержаних теоретичних знань та практичних навичок з питань організації фінансових відносин та їх функціонування на макро- і мікроекономічному рівнях; організації грошового обороту, кредитування, банківської справи, міжнародних кредитних відносин; дослідження напрямків підвищення ефективності функціонування грошової і банківської систем України в умовах розвитку ринкової економіки; розробка пропозицій щодо удосконалення грошово-кредитних стосунків, які виникають між банками, підприємствами, населенням та іншими контрагентами ринкової економіки (валютні та фондові біржі, інвестиційні, пенсійні фонди, страхові компанії тощо).

Для успішного виконання курсової роботи та досягнення поставлених цілей необхідно використання знань, одержаних на лекційних та практичних заняттях, а також під час самостійного вивчення дисципліни; уміння аналізувати грошово-кредитну ситуацію, що складається у державі та в світі; визначати форми та методи найбільш ефективного впливу грошово-кредитної політики на економіку, соціальну та екологічну сфери; розробляти пропозиції, які спрямовані на удосконалення функціонування грошової та банківської систем на макро- і мікрорівнях.

2. Зміст курсової роботи

Курсова робота складається з теоретичної (30-35 стор.) та практичної (10-15 стор.) частин. В роботі також повинні бути ілюстративно-графічні матеріали (таблиці, схеми, графіки, діаграми), які приводяться за текстом або додаються у кінці роботи. Загальний обсяг курсової роботи не повинен перевищувати 50 сторінок.

Зразок оформлення титульного аркушу та вимоги до оформлення текстової частини та ілюстративно-графічного матеріалу наводяться відповідно у додатках 1 і 2.

До курсової роботи повинні входити такі розділи:

1. Зміст курсової роботи з зазначенням сторінок, на яких містяться основні розділи, параграфи та ін.

2. Вступ.

У вступі відображається актуальність обраної теми, основна мета та завдання, які повинні бути вирішені в процесі виконання курсової роботи.

3. Основні розділи.

В основних розділах простежується історичний аспект, зарубіжний досвід та ситуація в Україні за обраною темою, аналізується сучасна економічна література, нормативна й законодавча база з досліджуваної проблеми, а також наводяться конкретні розрахунково-аналітичні матеріали з використанням формул, схем, графіків, таблиць тощо.

Основні розділи доцільно розбивати на окремі параграфи.

4. Практична частина курсової роботи складається з аналізу функціонування комерційного банку та фінансового аналізу діяльності комерційного банку. Вимоги до виконання практичної частини розглянуто у розділі 5 даних методичних вказівок.

5. Висновки.

У висновках узагальнюються результати, що отримані в ході виконання курсової роботи, пропонуються можливі заходи, які спрямовані на удосконалення фінансового, грошового та кредитного механізмів, банківської системи та інших структур у відповідності до обраної теми. Робляться також висновки стосовно практичної частини роботи.

6. Список використаних джерел.

Список використаних джерел потрібно оформляти за установленними правилами (див. дод. 3).

7. Додатки (схеми, таблиці, діаграми та ін.), якщо вони є у роботі, розміщують після списку використаних джерел.

3. Тематика теоретичної частини курсової роботи

Теми курсових робіт пропонуються у відповідності з програмою курсу дисципліни «Фінанси, гроші та кредит». В межах однієї групи теми не повинні повторюватися, тому необхідно зареєструвати назву теми на кафедрі менеджменту природоохоронної діяльності та узгодити її з керівником.

Перелік літератури, яку можливо використовувати під час виконання курсової роботи, міститься у розділі 6 даних методичних вказівок.

Перелік тем теоретичної частини курсової роботи:

1. Сутність грошей та їх роль у економічному розвитку суспільства.
2. Основні тенденції розвитку банківської системи України в сучасних умовах.
3. Кредит як інструмент фінансування діяльності підприємств (умови видачі).
4. Удосконалення системи безготівкових розрахунків.
5. Проблеми та перспективи створення екологічних банків.
6. Удосконалення кредитно-грошової політики держави.
7. Іпотечне кредитування та перспективи його розвитку.
8. Проблеми розвитку ринку цінних паперів в Україні та шляхи їх вирішення.
9. Роль спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових інститутів в умовах ринкової економіки.
10. Аналіз банківських ризиків та методи їх зниження.
11. Соціально-економічні наслідки інфляції: причини, реформи, методи боротьби.
12. Проблеми формування та перспективи розвитку фінансового ринку в Україні.

13. Особливості інфляційних процесів в Україні та їх вплив на банківську систему.

14. Проблеми та перспективи розвитку споживчого кредиту в Україні.

15. Сутність та особливості розвитку лізингового кредиту в Україні.

16. Склад фінансової системи України та методи її удосконалення.

17. Ефективність діяльності центрального банку як провідника грошово-кредитної політики держави.

18. Особливості розвитку комерційних банків та їх операції на сучасному етапі.

19. Фінансовий контроль та шляхи підвищення його ефективності.

20. Сучасний стан і перспективи реформування податкової системи України.

21. Страховий ринок та аналіз його розвитку в Україні.

22. Методи управління бюджетним дефіцитом.

23. Фінансово-кредитні методи стимулювання природоохоронної діяльності.

24. Проблеми та перспективи міжнародних валютно-кредитних відносин України.

25. Проблеми фінансового контролю та шляхи їх вирішення.

26. Роль державного бюджету у фінансуванні соціальної сфери.

27. Проблеми управління державним боргом.

28. Екологічне страхування як ринковий механізм у системі природоохоронної діяльності.

29. Аналіз основних форм державного кредиту та методи його погашення.

30. Оцінка стану бюджетної системи України та перспективи її розвитку.

4. Приклади змістів курсової роботи по деяких темах

Тема. Сучасний стан і перспективи реформування податкової системи України

Зміст

Вступ.

1. Історія формування податкової системи.
    - 1.1. Еволюція податків та податкової системи.
    - 1.2. Становлення та розвиток податкової системи в Україні.
    - 1.3. Розвиток податкової системи країн світу.
  2. Сучасний стан податкової системи України.
    - 2.1. Принципи побудови та функціонування податкової системи України.
    - 2.2. Основні напрямки реформування податкової системи України.
    - 2.3. Шляхи оптимізації податкової системи України.
  3. Практична частина. Структурний аналіз діяльності комерційного банку.
    - 3.1. Аналіз функціонування комерційного банку.
    - 3.2. Фінансовий аналіз діяльності комерційного банку.
- Висновки та пропозиції.
- Список використаних джерел.
- Додатки.

Тема. Страховий ринок та аналіз його розвитку в Україні

Зміст

Вступ

1. Роль ринку страхових послуг у забезпеченні соціально-економічного зростання

1.1 Сутність страхових послуг та значення страхового ринку

1.2 Структура ринку страхових послуг України

1.3 Розвиток ринку страхових послуг в країнах світу

1.4 Головні функції страхування та їх роль у соціальних та економічних процесах.

2. Аналіз ринку страхових послуг в Україні на сучасному етапі

2.1 Аналіз основних тенденцій розвитку ринку страхових послуг України

2.2 Оцінка структури ринку страхових послуг

2.3 Проблеми розвитку ринку страхових послуг України та шляхи їх вирішення

3. Практична частина. Структурний аналіз діяльності комерційного банку.

3.1. Аналіз функціонування комерційного банку.

3.2. Фінансовий аналіз діяльності комерційного банку.

Висновки та пропозиції.

Список використаних джерел.

Додатки.

Тема. Іпотечне кредитування та перспективи його розвитку

Зміст

Вступ

1. Теоретичні основи становлення іпотечного кредитування

1.1 Історія формування іпотечного кредитування

1.2 Сутність та особливості іпотечного кредитування

1.3 Зарубіжний досвід організації процесу іпотечного кредитування

та можливості його використання в фінансових установах України

2. Аналіз сучасного стану іпотечного кредитування в Україні

2.1 Особливості іпотечного кредитування в Україні

2.2 Перспективи розвитку іпотечного кредиту в Україні

3. Практична частина. Структурний аналіз діяльності комерційного банку.

3.1. Аналіз функціонування комерційного банку.

3.2. Фінансовий аналіз діяльності комерційного банку.

Висновки та пропозиції.

Список використаних джерел.

Додатки.

Тема. Проблеми управління державним боргом України

Зміст

Вступ

1. Теоретичні основи поняття державного боргу країни
    - 1.1 Сутність державного боргу та його види
    - 1.2 Аналіз чинників, що впливають на формування державного боргу
  2. Особливості управління державним боргом в Україні
    - 2.1 Закордонний досвід управління державним боргом
    - 2.2 Основні проблеми ефективного управління державним боргом в Україні
    - 2.3 Шляхи подолання причин створення державного боргу країни
  3. Практична частина. Структурний аналіз діяльності комерційного банку.
    - 3.1. Аналіз функціонування комерційного банку.
    - 3.2. Фінансовий аналіз діяльності комерційного банку.
- Висновки та пропозиції.
- Список використаних джерел.
- Додатки.

Тема. Основні тенденції розвитку банківської системи України в сучасних умовах

Зміст

Вступ.

1. Історичні основи формування банківської системи

1.1 Сутність та значення банківської системи у сучасних ринкових умовах

1.2 Тенденції розвитку банківської системи України

1.3 Зарубіжний досвід становлення та розвитку банківської системи

2. Аналіз сучасного стану банківської системи України

2.1 Основні принципи побудови та функціонування банківської системи України

2.2 Сучасні напрямки реформування банківської системи в умовах кризи

3. Практична частина. Структурний аналіз діяльності комерційного банку.

3.1. Аналіз функціонування комерційного банку.

3.2. Фінансовий аналіз діяльності комерційного банку.

Висновки та пропозиції.

Список використаних джерел.

Додатки.

5. Методичні вказівки і завдання для виконання практичної частини курсової роботи „Структурний аналіз діяльності комерційного банку”

У сучасній кредитній системі комерційним банкам відведена велика роль. Вони відносяться до особової категорії ділових підприємств, фінансових посередників, які здійснюють професійне управління грошовими ресурсами суспільства.

Успіх комерційних банків у більшості залежить від його менеджерів.

Ефективний менеджмент в комерційному банку – складна багатофакторна задача, оскільки припускає постійне балансування між прагненням банку до підвищення прибутковості, ризиковими операціями і одночасним забезпеченням ліквідності.

У зв'язку з цим метою практичної частини курсової роботи є засвоєння, систематизування та закріплення знань студентів про організацію системи управління комерційним банком.

Для виконання практичної частини курсової роботи необхідно знати види організаційних структур комерційних банків; сутність операцій та фінансових послуг, що надають банки своїм клієнтам; сутність маркетингу та аудиту в комерційному банку.

Треба вміти проводити структурний аналіз діяльності комерційного банку на підставі даних його балансу; розраховувати ліквідність, прибутковість та платоспроможність банків; робити висновки за одержаними результатами; запропоновувати заходи, які дозволяють підвищити ефективність банківського менеджменту.

Практична частина курсової роботи складається з двох розділів.

Розділ 1. Аналіз функціонування комерційного банку за такими напрямками:

1.1. Історичні аспекти функціонування банку (початок функціонування, головний офіс, кількість та територіальне розташування філій, інформація про статутний капітал).

1.2. Оцінити зовнішнє середовище банку (потенційні клієнти, конкуренти).

1.3. Скласти перелік послуг, які банк, в процесі його розвитку, буде пропонувати своїм клієнтам.

1.4. Визначити, за рахунок яких джерел будуть формуватися ресурси банку.

Розділ 2. Провести фінансовий аналіз діяльності комерційного банку на основі даних балансу.

Студент самостійно знаходить баланс та звіт про фінансові результати комерційного банку за 3 роки, за яким він робить аналіз. Назва банку, що аналізується, обирається за двома останніми цифрами у заліковій книжці відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1 – Назва банку та останні цифри залікової книжки

№ з/п	Назва банку	Останні цифри залікової книжки						
		01	16	31	46	61	76	91
1	РайффайзенБанк Аваль	01	16	31	46	61	76	91
2	Укрексімбанк	02	17	32	47	62	77	92
3	Ощадбанк	03	18	33	48	63	78	93
4	УкрСиббанк	04	19	34	49	64	79	94
5	ВАБ Банк	05	20	35	50	65	80	95
6	ВТБ Банк	06	21	36	51	66	81	96
7	UniCredit Bank	07	22	37	52	67	82	97
8	ПУМБ	08	23	38	53	68	83	98
9	Альфа-банк	09	24	39	54	69	84	99
10	Фінанси та Кредит	10	25	40	55	70	85	00
11	ПроКредит Банк	11	26	41	56	71	86	
12	ПриватБанк	12	27	42	57	72	87	
13	Надра	13	28	43	58	73	88	
14	Південний	14	29	44	59	74	89	
15	Імексбанк	15	30	45	60	75	90	

2.1. Визначити питому вагу в загальній сумі активів:

а) високоліквідних активів за формулою

$$AB = \frac{ГК + K_{НБУ} + ЗК}{АС} \cdot 100 ,$$

де $ГК$ – грошові кошти;

$K_{НБУ}$ – кошти в НБУ на кореспондентському рахунку;

$ЗК$ – залишки на коррахунках в інших банках;

$АС$ – сумарні активи;

б) ліквідних активів за формулою

$$AL = \frac{ДК + ЦП + КП}{АС} \cdot 100 ,$$

де $ДК$ – депозити та кредити в інших банках;

$ЦП$ – портфель цінних паперів;

$КП$ – кредитний портфель;

в) малоліквідних та недоходних активів за формулою

$$AM = \frac{ОЗ + AI}{АС} \cdot 100 ,$$

де $ОЗ$ – основні засоби;

AI – інші активи.

Високоліквідні активи повинні складати в сумарних активах не менше 15%. Ліквідні активи в структурі активів повинні складати 61-70%.

2.2. Розрахувати показник загальної ліквідності як співвідношення сумарних активів ($АС$) до сумарних зобов'язань ($ЗС$) банку за формулою

$$Лз = \frac{АС}{ЗС} \cdot 100 .$$

Нормативне значення показнику $Лз$ повинно бути не менше 100%. Якщо значення менше ніж 100%, це свідчить про те, що банк не може забезпечити погашення всіх своїх зобов'язань.

2.3. Визначити частку власного капіталу у загальній сумі активів банку, тобто показник платоспроможності, за формулою

$$П = \frac{БК}{АС} \cdot 100 ,$$

де $БК$ – балансовий капітал (усього).

Нормативне значення $П$ повинно бути не менше 8%.

2.4. Розрахувати коефіцієнт фінансової стабільності як співвідношення власних та залучених коштів банку за формулою

$$К_{ФС} = \frac{БК}{ЗС} ,$$

де $ЗС$ – сумарні зобов'язання.

Нормативне значення $К_{ФС}$ повинно бути не менше 0,05.

2.5. Визначити у загальній сумі залучених коштів:

а) частку операцій з клієнтами за формулою

$$ОК = \frac{З_{кл}}{ЗС} \cdot 100 ,$$

де $З_{кл}$ – заборгованість перед клієнтами;

$ЗС$ – сумарні зобов'язання;

б) частку операцій з банками за формулою

$$ОБ = \frac{З_{б}}{ЗС} \cdot 100 ,$$

де $З_{б}$ – заборгованість перед НБУ та іншими банками;

в) частку коштів, одержаних за рахунок випуску та розміщення боргових зобов'язань, за формулою

$$ОЦБ = \frac{ЦБ}{ЗС} \cdot 100 ,$$

де $ЦБ$ – цінні папери власного боргу;

г) частку інших зобов'язань за формулою

$$OI = \frac{IЗ + З_{бу}}{ЗС} \cdot 100,$$

де $IЗ$ – інші зобов'язання;

$З_{бу}$ – заборгованість перед бюджетними установами.

2.6. Зробити висновки за одержаними результатами та проаналізувати перспективи розвитку банку.

2.7. Запропонувати заходи, що дозволяють знизити різні види ризиків у діяльності банку.

6. Рекомендована література

Література, яка знаходиться у бібліотеці ОДКЕУ, позначено курсивом.

Основна література

- 1. Гончар М.С. Фондовий ринок і економічний ріст. – К.: Обереги, 2001. –826 с.*
- 2. Гроші та кредит/За ред. М.І.Савлука. -К.: КНЕУ, 2002. -600 с.*
- 3. Гроші та кредит / За ред. Б.Івасіва - Тернопіль: Карт-бланш, 2005. - 510 с.*
- 4. Розмарина А.Л. Гроші та кредит у системі сучасних економічних відносин. - Одеса: Вид-во "ТЗС", 2004. - 109с.*
- 5. Розмарина А.Л. Фінанси: Конспект лекцій. - Одеса: Вид-во «ТЕС», 2009. - 107 с.*
- 6. Кириленко О.П. Фінанси (теорія та вітчизняна практика): Навчальний посібник. - Тернопіль: Астон, 2002. -212 с.*
- 7. Ковальчук С.В., Форкун І.В. Фінанси: Навчальний посібник. - Львів; «Новий світ - 2000», 2006. - 568 с.*
- 8. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник. -К.: ЦНЛ, 2009.-312 с.*

Додаткова література

1. Боди З., Мертон Р, Финансы / Пер. с англ. - М.: Изд. Дом «Вильямс», 2000. - 592 с.
2. Бюджетний Кодекс України. Затв. ВРУ 21.06.2001 р., № 2542-III // Офіційний вісник України. - К., 2001. - № 29.
3. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: Підручник. - К.: ЦНЛ, 2004. - 544 с.
4. Василик О.Д., Павлюк К.В. Державні фінанси України: Підручник. - К.: ЦНЛ, 2003.-608 с.
5. Довгалюк В. І. Податкова система: Навчальний посібник. - К.: ЦНЛ, 2007. - 245 с.
6. Маслова С.О., Опалов О.А. Фінансовий ринок: Навчальний посібник. К.: «Каравела», 2003. -344 с.
7. Онисько С.М., Марич П.М. Фінанси підприємств: Підручник. - Львів: «Магнолія Плюс», 2005. - 366 с.
8. Онисько С.М., Трофан І.М., Грицина О.В. Податкова система: Підручник. - Львів: «Магнолія Плюс», 2005. - 334 с.
9. Опарін В.М. Фінанси: загальна теорія. - К.: КНЕУ, 2001. - 240 с.
10. Осадець С.С. Страхування: Підручник. - К.: КНЕУ, 2003. - 599 с.
11. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України та зарубіжних країн: Навчальний посібник. - К.: Знання-Прес, 2002. -495 с.
12. Финансы. Денежное обращение. Кредит: Учебник. / Под ред. Л.А. Дробозиной. - М.: Финансы, ЮНИТИ, 1997. - 478с.
13. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Навчальний посібник. - К.: Знання-Прес, 2002. - 535 с.
14. Денежно-кредитная и валютная политика: научные основы и практика /Под ред. Красавиной Л.Н. - М.: Финансы и статистика, 2006. - 296 с.
15. Деньги. Кредит. Банки. /Под ред. Е.Ф.Жукова. - М: ЮНИТИ-ДАНА, 2005.-600 с.
16. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 р. // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. Додаток до журналу «Вісник НБУ». - 1999. - Випуск 7. - С.3-23.
17. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7.12.200 р. // Законодавчі і нормативні акти з банківської діяльності. Додаток до журналу «Вісник НБУ». - 2001. - Випуск 1. - С.3-46.
18. Центральний банк і грошово-кредитна політика /Пудовкіна М.Ф., Остапішин Т.П., Білошапка В.С. - К.: КНЕУ, 2003. -180 с.

7. Організаційні аспекти по виконанню курсової роботи

Тему курсової роботи з наведеного переліку тем обирає студент за особистою письмовою заявою (дод. 4) після погодження з викладачем дисципліни «Фінанси, гроші та кредит», її затверджує завідувач кафедри. За бажанням студент може запропонувати власну тему курсової роботи з попереднім узгодженням її із викладачем дисципліни.

Керівник надає студенту необхідну допомогу стосовно до змісту та оформленню курсової роботи, рекомендує необхідну літературу, довідкові матеріали за темою, проводить передбачені розкладом консультації, перевіряє окремі розділи роботи у ході їх написання, а також дає рекомендації щодо позбавлення виявлених недоліків. При цьому необхідно домогтися самостійної роботи студента, розвивати у нього відповідальність за прийняті рішення, вимагати стилістично грамотного викладання.

Коли студент виконав роботу, він здає її для перевірки керівником. Після перевірки роботу разом з зауваженнями керівника передають студенту для підготовки до захисту. Якщо робота не буде залікована, студент повинен переписати її з урахуванням зауважень рецензента.

Захист курсової роботи проводять у комісії з двох-трьох викладачів кафедри за графіком, складеним кафедрою, в присутності студентів групи.

Під час захисту студент коротко доповідає про зміст курсової роботи, а потім відповідає на запитання як за темою роботи, так і за всім курсом «Фінанси, гроші та кредит». Студент, який не захистив курсову роботу, виконує її вдруге.

Якість виконання курсової роботи та її захист враховуються при оцінюванні студента з дисципліни «Фінанси, гроші та кредит» по закінченні семестру. Курсова робота є окремим практичним модулем, обов'язковим до виконання. Максимальна кількість балів за курсову роботу складає 20 балів і входить у загальну кількість балів з дисципліни.

Додаток 1

Зразок титульного аркуша курсової роботи

Форма № Н-6.01

_____ (повне найменування вищого навчального закладу)

_____ (повна назва кафедри, циклової комісії)

КУРСОВА РОБОТА

3 _____ (назва дисципліни)

на тему: _____

Студента(ки) _____ курсу _____ групи
напряму підготовки _____
спеціальності _____

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник _____

_____ (посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

м. _____ - 20 __ рік

Вимоги до оформлення текстової частини та ілюстративно-графічного матеріалу курсової роботи

Курсову роботу друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм) через півтора міжрядкових інтервали до тридцяти рядків на сторінці, 14-м кеглем.

Текст роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве – не менше 30 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє – не менше 20 мм, нижнє – не менше 20 мм.

При написанні необхідно дотримуватись рівномірної контрастності та чіткості тексту впродовж всієї роботи.

Заголовки структурних частин "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "ДОДАТКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", друкують великими літерами по центру рядка. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком та текстом повинна дорівнювати 2 інтервали.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у *правому верхньому куті* сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини, як зміст, вступ, висновки, список використаної літератури, джерела, додатки не мають порядкового номера. Звертаємо увагу на те, що всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини роботи, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: "1. ВСТУП" або "Розділ 6. ВИСНОВКИ". Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: "2.3." (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, рисунок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: Рис.1.2 (другий рисунок першого розділу).

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В *правому верхньому куті* над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначеннями номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера

таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі є лише одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово "Таблиця" і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "Продовж. табл." і вказують номер таблиці, наприклад: "Продовж. табл.1.2".

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу). Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів, присутніх у формулі, варто наводити безпосередньо під формулою й у тієї ж послідовності, у якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта варто давати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають із слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули варто виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули слід залишати не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, воно повинне бути перенесене після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (*) і ділення (:).

Дотримання абзаців обов'язкове. Абзацний відступ повинен бути однаковим протягом усього тексту роботи і дорівнювати 10 мм.

При написанні роботи варто вірно користуватися скороченнями. Неприпустимі такі скорочення слів, які є наслідком квапливості, недбалості і безграмотності. Варто використовувати тільки загальноприйняті скорочення. На усі використані джерела літератури

мають бути посилання за текстом у квадратних дужках. Наприклад: Фінансова система держави має певні принципи [3].

Титульний аркуш оформляється відповідно до додатка 1 даних методичних вказівок. Слідом за титульним аркушем розташовується зміст. У ньому послідовно перераховуються усі частини курсової роботи (вступ, розділи, підрозділи та інше). Проти кожного найменування в правій стороні аркуша вказується номер сторінки, із якої починається дана частина роботи. Перед назвою кожного розділу і підрозділу проставляються їх номери, причому першою цифрою вказують розділ, а другою цифрою після крапки - номер підрозділу. Найменування підрозділу розміщують симетрично тексту.

Переноси слів у заголовках не допускаються. Крапка наприкінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох речень, їх розділяють крапкою. Підкреслювати заголовки не потрібно.

Додаток оформляють за необхідності як продовження курсової роботи. Кожен додаток починають із нової сторінки, у правому верхньому куті пишеться слово «Додаток» і ставиться його номер, без знака №. Додаток нумерують послідовно арабськими цифрами. Якщо в роботі є лише один додаток, то він не нумерується.

Оформлення використаних джерел

Список літератури повинний включати тільки ті джерела, що використані при виконанні курсової роботи. Найбільш поширені засоби розташування використаних джерел в списку літератури: алфавітний, хронологічний, у порядку появи посилання на джерело. Обраний засіб розташування літератури повинен витримуватись від початку до кінця. Не можна змішувати різноманітні методи групування матеріалу. Нумерація списку літератури суцільна - від першої до останньої назви.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, "... у роботах [2-4] ...".

Допускається наводити посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

Приклади оформлення джерел, які наводять у списку використаної літератури (згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання»)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14). 2. Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д. Г. — К. : Ін-т математики, 2006. — 111 с. — (Математика та її застосування) (Праці / Ін-т математики НАН України ; т. 59)..
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).

Три автори	1. Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.
Матеріали конференцій, з'їздів	1. Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. 2. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ).
Словники	1. Географія : словник-довідник / [авт.-уклад. Ципін В. Л.]. — Х. : Халімон, 2006. — 175, [1] с. 2. Українсько-німецький тематичний словник [уклад. Н. Яцко та ін.]. — К. : Карпенко, 2007. — 219 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань). 2. Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи).
Стандарти	1. Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO 7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO 7000:2004. — [Чинний від 2006-01-01]. — К. : Держспоживстандарт України 2006. — IV, 231 с. — (Національний стандарт України). 2. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 — ДСТУ ISO 6107-9:2004. — [Чинний від 2005-04-01]. — К. : Держспоживстандарт України, 2006. — 181 с. — (Національні стандарти України).
Бібліографічні показники	1. Куц О. С. Бібліографічний показчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році / О. Куц, О. Вацеба. — Львів : Укр. технології, 2007. — 74 с.
Електронні ресурси	1. Розподіл населення найбільш численних національностей за статтю та віком, шлюбним станом, мовними ознаками та рівнем освіти [Електронний ресурс] : за даними Всеукр. перепису населення 2001 р. / Держ. ком. статистики України ; ред. О. Г. Осауленко. — К. : CD-вид-во "Інфодиск", 2004. — 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) : кольор. ; 12 см. — (Всеукр. перепис населення, 2001). — Систем. вимоги: Pentium-266 ; 32 Mb RAM ; CD-ROM Windows 98/2000/NT/XP. — Назва з титул. екрану. 2. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm .

Додаток 4

Зразок оформлення заяви на затвердження теми курсової роботи

Зав. кафедрою менеджменту
природоохоронної діяльності
студента _____ факультету
_____ курсу _____ групи
_____ - _____
(ШБ)

З А Я В А

Прошу затвердити тему курсової роботи з дисципліни «Фінанси,
гроші та кредит»: _____

(вказати тему)

Дата

Підпис студента _____

Підпис керівника _____